

نقد کتاب

مریم اسفندیاری

حد و مرز برقراری ارتباط با دیگران

نام کتاب: مجموعه ماجراهای ریحانه و پیشی کوچولو

چاپ اول سال ۱۳۹۵

ناشر: شرکت انتشارات فنی ایران

نویسنده: معصومه یزدانی

مجموعه «ماجراهای ریحانه و پیشی کوچولو»، اثر معصومه یزدانی، دارای چهار جلد و دربارهٔ مهارت‌های زندگی است. شخصیت این مجموعه ریحانه کوچولوست که سعی می‌کند، اصول اولیهٔ مهارت‌های ارتباطی را به بچه‌گربه‌اش یاد بدهد. چاپ و نشر این مجموعه توسط «انتشارات فنی ایران» صورت گرفته است. در این مجموعه به چهار موضوع مؤدب بودن، جرئت داشتن، شاد بودن و مسئولیت‌پذیر بودن پرداخته شده است.

داستان‌ها زبان ساده‌ای دارند که باعث کشش بیشتر کودک می‌شوند. این مجموعه یک شخصیت اصلی به نام ریحانه دارد. نزدیک‌ترین دوست ریحانه پیشی کوچولوست. آن دو طی داستان یا مسائلی روبه‌رو می‌شوند که برایشان نا آشنا هستند و باید راه‌حلی برای آن‌ها پیدا کنند. به این ترتیب، مهارت‌های متفاوتی، از جمله همدلی، صبور بودن و ... در خلال داستان‌ها گوشزد می‌شوند. موضوع «برقراری ارتباط» در مجموعه به صورت پرنرنگی مشهود است که به عنوان یکی از مهارت‌های پایه، پرداختن به آن بسیار اهمیت دارد. تلاش در جهت برقراری ارتباط با آدم‌ها، با وجود اهمیت موضوع، نیازمند آن است که به مسئلهٔ ارتباط با کدام دسته از افراد و به چه شکل و شیوه‌ای اشاره شود. در داستان «پیشی کوچولو بیشتر .. بیشتر .. بیشتر تر!» گربه به سمت همهٔ آدم‌های داخل پارک می‌رود، سلام می‌دهد و احوال‌پرسی می‌کند. حال این نکته مطرح است که: آیا از نظر تربیتی و مهارت‌های برقراری ارتباط، حد و مرزی برای این کار وجود ندارد؟ زبان داستان بسیار ساده و جمله‌ها نیز کوتاه هستند. استفاده از عبارت‌ها و زبان کودکانه و ارتباط با حیوانات با زبان کودکانه باعث ارتباط بیشتر مخاطب با کتاب می‌شود و مطالب را برای او قابل فهم می‌کند. (صحبت کردن گربه با آدم‌ها در «پیشی کوچولو! بیشتر .. بیشتر .. بیشتر تر ...!»).

ساخت و پرداخت مطالب کاملاً متناسب، ساده و روان است. از آنجا که داستان‌ها با زندگی واقعی کودکان و اتفاق‌های روزمره و تجربه‌های آن‌ها هم‌خوانی دارند، مورد توجه مخاطب (کودک) هستند.

به لحاظ ارزش‌گذاری محتوایی و علمی، از آنجا که کتاب در حوزه کتاب کودک است و به مهارت‌های ارتباطی، مسئولیت‌پذیری و جرئت‌ورزی و ... (یعنی مهارت‌های زندگی) با توجه به ویژگی‌های رشدی و میزان درک و فهم مخاطب پرداخته، ارزشمند است. البته داستان‌ها این توان و کشش را دارند که موضوع بسط پیدا کند و کمی پیچیدگی و چالش ذهنی به وجود آورد.

از نکات بارز این مجموعهٔ چهارجلدی، تصویرگری ساده، زیبا و کودکانهٔ خانم سارا خرامان است که در عین سادگی و استفاده از رنگ‌های مناسب، موجب ارتباط مؤثر مخاطب با کتاب می‌شود. کودک پیش‌دبستانی تصویرخوانی می‌کند و برای او تصویرها اهمیت واژگان را دارند. در این مجموعه، علاوه بر خود داستان‌ها، کودک قادر است با ارتباطی که با تصویرها برقرار می‌کند، به خلق داستانی دیگر روی آورد.

سفیدخوانی‌های صفحه‌ها موجب تمرکز و تأمل کودک و پرواز خیال در فضای داستان می‌شود. بین متن و تصویر هماهنگی لازم وجود دارد و واژگان ساده و روان انتخاب شده‌اند. در طراحی و رنگ‌آمیزی روی جلد چهار کتاب این مجموعه، با توجه به مخاطب کتاب (گروه الف)، از رنگ‌های اصلی و شاد استفاده شده است. از آنجا که جنس کاغذ نیمه مات است، نور را به میزان مناسبی منعکس می‌کند و از ضخامت مناسبی برخوردار است. البته تصویر روی جلد کتاب «پیشی کوچولو! موشک مال توست»، نسبت به سه کتاب دیگر از جذابیت کمتری برخوردار است.

حرف‌ها درشت تایپ شده‌اند و مخاطب به راحتی می‌تواند با چشم خطوط را تعقیب کند. البته کودکان گروه الف سواد خواندن ندارند، اما آشنایی با شکل و تصویر حرف‌ها در این نوع نگارش برای کودک امکان‌پذیر است. چیدمان متن و تصویر در مجموعهٔ چهارجلدی مناسب است. عنوان کتاب کاملاً در ارتباط با متن انتخاب شده و مناسب است.

اندازهٔ کتاب خشستی و با گروه سنی الف متناسب و قابل حمل و سبک است. «سخنی با بزرگ‌ترها» هم در انتهای کتاب یک گشتالت کلی از مجموعه را ارائه می‌کند.

رشدجوانه
شمارهٔ ۶۴
تابستان ۱۳۹۸